

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu današanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 sviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peliti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Izborno slavlje.

Jesmo li što pretjeravali? Jesmo li se obmanjivali samom nadom? Ni jedno, ni drugo. Znali smo kako bježe srce Šibenika, znali smo kako misli razum građanstva, znali smo koliko je razvijena svijest hrvatskog otačbeništva u Krešimirovu gradu, i za to smo onako svjestno i sigurno pisali prije izbornog čina. Posle izbora nemamo da što nadodamo našim riečima. One su potvrđene, one su zbilja, one su gotova činjenica, kao što su bile i prije izbora, one su dokaz, da smo mi govorili iz duše ogromne većine birača.

I ti su birači progovorili istim, jednakim našim glasom, oni su dokazali da se bore za istu svetu stvar, za koju se mi odavno borimo, za čast Šibenika, za njegovo hrvatstvo, za ideju stranke prava, koja u sebi uključuje sve, što smjeru na dobro, na sreću, na napredak, na slobodu hrvatskog naroda.

Drugije nije moglo da bude. Šibenik je ostao vjeran svojoj zastavi, ostao je vjeran sebi i nije se dao smesti od galame, od prevare, od namećanja, od himbe, od naprezanja onih, koji su mu se htjeli posle tolikih nepodobština, posle tolikih sramota prikazati kao dobri, nevini janjci, kao prijatelji puka. Šibenik je vidio i uvidio, da je kod tih janjaca ostalo nepromijenjeno rutavo, vuče srce.

I još jednom sve što je svjestno, sve što je pošteno, sve što je hrvatsko, oborilo se na tu prijetaju vučjad, razpršilo ih, porazilo ih, ali tako silno, tako svečano, tako dostojanstveno, da je Šibenik zbilja mogao znanenitog dana od prošle sriede onako radostan, onako uzhičen proslaviti pobjedu svoje časti, svoga poštenja, svoga hrvatstva i iste večeri sav u jednom razdraganom skupu proći ulicama svojim, da dade oduska svome veselju, svome ponosu, svojoj slavi.

Pred tim veseljem, pred tim ponosom, pred tom slavom govoriti o poraženom protivniku bilo bi ko umanjiti svečanost onih nezaboravnih časova, kad je u sriedu večer cijeli Šibenik plivao u velebnoj sjajnosti narodnog oduševljenja, u čaru svoje pobjede, u razkoši svog zadovoljstva.

Pred tolikim sjajem, pred tolikom veličajnošću protivnik je izčezao nevidom, — nije ga bilo više, kao što ga ne će više ni biti u Šibeniku, gdje pred neodoljivom snagom poštenja i pravice, gdje pred neugasivom ljubavi za hrvatstvo, gdje pred dubokom i iskrenom privrženošću prama stranki prava nema više skupine, nema više tabora, koji bi bio kadar, da izadje više na izborni megdan.

Dan 28. listopada 1908. bližeji novo razdoblje u povjesti grada Šibenika. Mračnjaci, natražnjaci, prijatelji imine i narodnog robstva potisnuti su u pozadinu, u svoj sobstveni gnijez, da se već nikada ne usude prići rad, nastojanje i dobru volju, svih onih, koji ne samo hoće dobra Šibeniku i narodu, već koji to dobro, što im žele, hoće da i ostvare, ali ne halabukom, ne varkama, ne podpirivanjem mržnje i građanskih sukoba, nego čvrstvom, odvažnom voljom da rade, kao što su započeli i kao što hoće da nastave.

Pod tim auspicijama otvara se to novo razdoblje. Slavlje od sriede namijenjeno izbornoj pobjedi toga dana i boljoj budućnosti Šibenika nije moglo da bude ljepše, nije moglo da bude dostojanstvenije. Svaki momenat, svaki poklik toga slavlja bio je tumač oduševljenja, bio je pečat harmonije, bio je odraz narodne duše, koja čuti, da ide u susret sve to boljim i ljepšim danima.

Šibenike krasni i ponosni, slava tebi, slava i dika hrvatskoj svijesti tvojoj!

Oko dva sata popodneva izbori su bili dovršeni. Dr. Ante Dulibić dobio je 371 glas; dobio je 229 glasova većine. Da se je izborni čin nastavio, bio bi bez ikakve sumnje dobio preko 450 glasova, dok je protivnik bio već oko podne iscrpio sve svoje glasove i dobio samo 142 glasa sa svim moljkanjem i prosja-

čenjem njegovih što zavedenih, što od sebe glupih pristalica.

Cielog popodneva vladalo je neobično veselo raspoloženje u cijelom gradu radi ovakove sjajne izborne pobjede, pobjede ujedno građanske časti, pučkog poštenja i svijesti, pobjede pravaške misli, koja je srcu našeg puka prirasla, koja je izražaj njegove volje, njegove težnje, njegove naravi.

Na večer ta volja, ta narav dala je sebi oduška.

Već oko 6 sati počeo se kupiti svijet u našem „Sokolu“ i oko njega. Na 6 i pol bilo je u Sokolu preko tri stotine samih birača. Kad je pak izašla iz istog „Sokola“, „Šibenska Glazba“ onda se za njom uzredalo mnoštvo, pred kojim se našli novoizabrani zastupnici Dr. Ante Dulibić i Dr. Mate Drinković sa načelnikom Dr. Ivom Krsteljem i cijelom kitom drugih pravaša, svi predvođeni milom hrvatskom trobojnicom.

Na „Sokolu“ se dakako vijala trobojnica, a na prozorima sjajale se krasne prozračnice (transparenti) sa zgodnim patrioitičnim napisima.

Izpod „Sokola“ uputila se povorka kroz gradske ulice na cestu kod pazara, odakle se spustila na Poljanu, pa oko varoške crkve opet pod „Sokol“, onda preko ciele obale u dno Doca, iz Doca natrag u grad preko trga Bazilike sv. Jakova, a iz grada preko Poljane u „Sokol“.

Kad je povorka došla prvi put u grad, pred zgradom podružnice „Hrvatske Vjersijske Banke“, gdje stanuje Dr. Mate Drinković, zastavila se je, tu je odsvirala glazba jednu korčanicu, pa hrvatsku himnu, koju je mnoštvo također pjevalo otkrile glave. Kad se himna odpejala klicanju Dru. Drinkoviću, Dru. Dulibiću, Dru. Krstelju, stranci prava, Hrvatskoj, Šibeniku nije bilo kraja. Ulice grada odjekivale su silnim onim poklicima iz grla nebrojenog naroda. Momenat je to bio veličajan, divan. Tako je bilo posle svugdje, kad je god prošla povorka. Klicanje i rodoljubno pjevanje nije prestalo.

Povorka sama bila je veličanstvena, u Šibeniku još bez ikakve sumnje ne vidjena. Bilo je i drugih izbornih slavlja, bilo je povoraka, ali onakove, kakova je bila u sriedu večer, Šibenik sigurno ne pamti. U povorci samoj bilo je do tri hiljade duša. Cijeli Šibenik bio je te večeri vani. Na svim plokatama, na svim ulogovima ulica, na svakom mjestu, kad je povorka prošla, nepregledne skupine, koje su čimale špalir i klicale zajedno s povorkom, koja je dostojanstveno stupala uz veseli svog, „Šibenske Glazbe“. — Medjutu su se sa našeg krasnog „Šubičevca“ palile umjetne vatre i uvećivale veliko narodno veselje. U čaru bengalične razsvjete povorka je išla svjed napried i napried svugdje radostno dočekana, svugdje zanosno pozdravljena.

Večer od sriede dne 28. listopada ostat će nezaboravna u Šibeniku. Takve slave ne vidješe ulice i puti njegovi.

Kad je povorka dovršila svoj obhod i sašla pri kraju opet pred „Sokol“, sa stara istoga progovoriše narodu novoizabrani zastupnici Dr. Dulibić i Dr. Drinković. Oba u svojim krasnim govorima naglasile važnost i veličinu izborne pobjede, jakost i slogu pravaša, pred kojom nema u Šibeniku ni u okolici njegovoj više neprijatelja, koji bi to ime zaslužilo. Protivnici stranke prava same su kukavice, kojima je za uvijek odzvonilo. Vodjena mišlju stranke prava, mišlju slobode, jedinstva i narodne samosvojnosti pravaška će vojska u Šibeniku i oko njega stupat uvijek napred od pobjede u pobjedu, da ne samo u svojoj blizini, već svugdje u pokrajini povede vojnu protiv svakom i najzadnjem neprijatelju tuđem i domaćem, koji otežava narodnu radnju za slobodu i ujedinjenje domovine Hrvatske.

Ovim duhom bijahu prožeti govori pravaških zastupnika. Oni oduševise slušajuće mnoštvo, koje ih pozdravi burnim, oduševljenim poklicima: Živio Dr. Ante Dulibić, živio Dr.

Mate Drinković, živio načelnik šibenski Dr. Krstelj, živio Hrvatska, živio stranka prava, živio sviestni Hrvati, živio Šibenik, — Slava Starčeviću i Kvaterniku itd.

U „Sokolu“ posle pozdravljeni su zastupnici od svakoga, obkoljeni od mnoštva birača, od članova Sokola i naroda, kojega su obje društvene dvorane bili prepune. Dr. Dulibić ponesen je dvoranom na ramenima kroz burno oduševljeno klicanje.

Malo kasnije razidjose se svi mirno, dostojanstveno, veseli, radostni što je izborna pobjeda od sriede osvijetlala još jedanput junačko lice gradu Šibeniku, koji ostaje i ostat će uvijek tu prvi nepomičan i neporušiv na straži hrvatstva svoga i čitave Dalmacije.

Slava Šibeniku, diki i ponosu Hrvata! Živio zastupnik grada Šibenika, pravaš Dr. A. Dulibić. Živila stranka prava! Živila Hrvatska!

Pobjeda!

Šibenik je proslavio pobjedu svijeta nad tminom, pobjedu poštenja i pravice nad nepravdom i himbom, pobjedu svoje čiste hrvatske svijesti nad polutanskim dušama, pobjedu svete pravaške misli, koja ga je prožela, zaokupila, za koju hoće da i unapried bude najvažniji borac, koji se ne da ničim slomiti, ničim prestrašiti.

Kroz vjekove uvijek čvrst i nepredobitan, uvijek svietal i čašćen u cijeloj domovini Hrvatskoj, Šibenik nije mogao da drugije postupi. Digao je visoko barjak svoje časti, barjak svog neoklanjanog hrvatstva, da pod tim barjakom kroči napried uvijek od pobjede do pobjede na osudu, na strah i trepet svih onih, koji su bili pokušali, da ga svedu s pravog puta na stranpaticu njihovih ličnih prkosa, osveta i interesa.

Hrvatska svijest Šibenika pobiedila je sjajno, pobiedilo je rad, pobiedila je ljubav pravaša, koju su oni uvijek čistu i iskrenu u srcu gojili za dobro i napredak Šibenika. Skršena je zloba, himba, mržnja samoživaca i nametnika, koji su htjeli izrabljivanjem pučkog imena doći do vlasti, da od puka opet stvore raj, pokorno roblje, koje će trpjeti, šutiti na sve njihove nepravde, na sva njihova nasilja.

Prošla su ona crna vremena, i nema im povratka. Ne vraća ih nikakva prevara, nikakva himbena ljubav za puk, jer je puk otvorio oči i upoznao svoje prave prijatelje, razstavio kukulj od pšenice.

Pravaška misao gospoduje u Šibeniku, a to znači, da u Šibeniku sada gospoduje poštenje nada sve, a onda hrvatstvo, koje se ne da ničim oslabiti, i ljubav za bolju budućnost ovoga grada, koji je iskušao dosta zla, proživio dosta crnih dana pod strahovladom onih, koji su htjeli opet da njim vladaju, da opet iscrpljuju narodnu snagu, narodni žitak, samo da spase svoje propalice, svoje bezposlice, a u prvom redu onog hinjenog „pučkog“ prijatelja, čijeg bi se vremena htjeli otresti na račun samog puka.

Rogoborili su, vikali su na sve strane da je sve s njima, da su oni najveća i najjača stranka u Dalmaciji, da su oni jedini, koji puku dobra misle; bacili su se u borbu, ali sobom nisu ponijeli nikakvog svietlog oružja, nisu otkrili čelo, da se vidi, je li pošteno, već su ušli u borbu potajnim rovanjenjem, zavadjanjem, patvaranjem svega što je čestito, pošteno i hrvatsko i mislili su, da još traje ono vrieme, kad je takovo oružje moglo da bude valjano. Ušli su u borbu zamamljeni nadom, da će sve zavadići i zvesti, pa da će pobiediti i nadajuc se u to, rekoše u svojoj zamami i nadutosti: „Do tri puta Bog pomaže!“

Ali ni prvi, ni drugi, ni treći put ne pomaže ih Bog, jer je on daleko od njih, koliko su i oni od njega. I po treći put padaše poražen, slomio se bajno koplje njihovo. I da još izadju u borbu ne tri puta, već sto i tri puta, uvijek će jednako bit poraženi, jer Šibenik, — pošten Šibenik, njih više ne će, njih više ne trpi, jer je njihov zeman i zulum prošao, da se već nikad više ne povrati.

Nad ovakom pobjedom Šibenika veseli se cijela domovina Hrvatska i širem zemalju, u kojima Hrvat žive, odjekuje danas jedan poklik: „Slava Šibeniku!“ a Šibenik odvraca: „Živila Hrvatska! Živila stranka prava!“

Pitanje Maruna.

Mi smo se ovim pitanjem više put do sada u našem listu bavili, jer nas je vodio u tome obći interes hrvatskih starina te čast i obstanak hrvatskog starijnorskog društva, pa radi istih razloga dajemo mjestu i sljedećim redcima:

Svak se sjeća bure ogorčenja proti Marunu, a on najprije šuti, neće li se bura sleći. Za tim udara na sve strane svojim osobitim izpravcima, koji su zaista riedkost svoje vrsti od kako zar postoji zakon o listovnim izpravcima, jer naprosto veli: „nije istina“, a da ne kaže šta „jest istina“. Ne pomažući mu ni tu, brojavno u štampi protestira, kako nema nikakove poštene novine, u kojoj bi se mogao braniti; u rezerviranom izdanju „Narodnog Lista“ vriedja Šibenčane; obećaje izneti cijeli historijat svega, ali obećanja nikad ne izvrši, dok, da bar komu zasliepi oči, napada pojedine poštene ličnosti u Kninu, ne pobijajući ničesa, već želeći cijelu stvar prikazati kao osobnu zadjevicu, koje nikada i nije bilo.

Najnovija faza njegova zasliepljavanja skoro su izašli članci u „Narodnom Listu“ pod zvučnim imenom „Jedno važno pitanje“. Bez ikakova reda, smisla i suvislosti, ben obzira na buru koja mu se nad glavom vtila, smiono stupa on pred narod pitanjima, samo da zabašuri odgovore na pitanja već na njega upravljena. Javnost se upravo čuditi mora, da Marun na nju upravlja kakova druga pitanja osim novca, ali proūči li se pomnije stvar i ovdje je opet pitanje novca, a uz to i prozina svrha, da ne upućeni pomisle je Marun zbilja nešto polemizirao i pred narod pitanja iznosio, pa Bog zna, kako baš stvari tamo u Kninu stoje.

Prvim člankom, bavi se Marun o gradnji muzeja u tvrdjvi. Tu upetljava Bulića, s istim svrhom da neupućeni tobož pomisle, da on radi u suglasju i po naputku poznatog ovog arheologa. Bulić je njegovom mišljenju o gradnji muzeja dalo osudjenje i rekao mu: „šta će narod reći“, a Marun nije poslušao Bulića, niti je naroda za to pitao (već sad kad je u škripcu) a predlog za tu gradnju ministarstvu još davno upravio.

Samo zidanje muzeja u tvrdjvi izlika je kojekakovih tajnih, ali svakako nečistih, ciljeva Marunovih. Nek se gradi, novac kola, trebovnik spremaju i namirnice što više naslagavaju, o kojima će se jedan dan dokazati, kako crnu ulogu u raztočenju društva igraju. Zidanje muzeja je bezmislenost i rad udaljenosti, neprohodnosti puteva i truda za uzalaz u tvrdjvu što bi sve, a osobito u ljetno i u zimsko doba, mnogog stranca odbilo da ga pohodi. U cijelome zar svietu, kninski bi muzej bio jedini, kojemu se otežava pristup. Nu Marunu je do podpune zabiti, daleko od svake kontrole, a napokon svemu tome je plod istih stanovitih ciljeva, s kojih ne samo bez prilove već i protiv zaključka uprave gradsko sa društvenim troškom od nekoliko stotina kruna neki tajni puteljak koji nam daje pravi ključ u i čudnome pitanju o osjeganju života.

Drugi se članak bavi o razputu društva. To nije nikakav članak, već u javnost turena molba, koja je podavno bila upravljena saloru. Njega intencija je druga. Neka u javnosti figuriraju imena nekih sadašnjih „zajedničara“ nebi li neupućeni dobili utisak, kako su ipak oni bili s njime sporazumni.

Marun sad iznaša to pitanje, a pošteno je profurativno, bez ikakva znanja društva i skupštine, 40. § koji u pravilniku na namještitstvu leži, a odobren se u Marunovoj ladicu krije i glasi: „U slučaju da bi se društvo razputilo, sa čitavom druženom imovim sliede upravljati članovi tadanjeg upravnog i znanstvenog odbora, te će kroz tri godine većinom glasova odlučiti što da se sa istom učini i kako da hrvatske starine trajno budu sačuvane hrvatskom narodu i arheološkoj znanosti.“

Svrha tog falzifikata očita je: ne uspije li oprati se priljavštine i bude li se spremala začinjena popara, lako Marunu od dobre saveznice izhoditi razput društva, a tad pre-

staje kontrola, ne treba zaključaka niti tempornosti, uprava koja mu izručila blagajnu predati će mu zaista u neograničeno vlasništvo sve društveno imanje, pa odatle junastvo, odatle kurauza, da će ga iz društva moći maknuti same — bajunete.

Ovoliko nabacismo da kod neupućenih nečiste svrhe ne budu slavljive slavljeni na narodnu štetu i sramotu. Da ovu odlonimo, a i da mu u ime najneupućenijih, ali poštenih, kažemo mišljenje celoga naroda, koji ga sa indignacijom osuđuje, poručujemo mu, kao što već rekossmo i od šta ne odstupamo, da ne ćemo pustiti dok njegovim srušenjem narodu zadovoljštini ne damo. Pozivajemo Maruna također da ostavi kojekakove naivne članke, a neka se pere odgovorima na pitanja:

1. Jeli se i za koju svrhu borio i sav rad ulagao, da se otrese svake kontrole, da ne daje računa upravi i da blagajnu bude držao uvijek na svoje raspolaganje?

2. S koga je razloga Bulić, kojega je on nazivao osnivačem i dušom društva, morao da iz društva izstupi?

3. Za što je do Bulićeva odstupa učinjeno i skoro nabavljeno sve u 6 godina sa sa doprinosom od samih 100 članova a sada prestao svaki rad oko toga, premda je broj članova poskočio do 1000?

4. Za što su „zadjevčari“, a zadnji na broju Dr. Barić i Monti morali također izstupiti iz uprave i jesu li bili uvjereni da se sa Marunovim svojstvima dade njegovo postupanje popraviti?

5. Za što, kad „paragrafiste“ odstupiše blijaše prihoda 12.000 K na godinu, a dugova skoro nikakovih, dok se sada nagomilale toliki dugovi, da se zatražilo kod c. k. vlade da ih plati sa 12.000 K?

6. Jeli istina da svoga ništa ne imao, a ipak osjegurao život za 20.000 K i za to skupe premije plaćao?

7. Jeli istina da je od nekoliko vremena svojatao zbirku zlatnih rimskih novaca i dragog kamenja (gema), — a pod utjecajem „paragrafista“, koji su mu predloživali, kakovu bi ružnu sjenu na njega bacalo, okanio se te svojine, te popustio da je to društveno, ali da se stavi nadpis da je to od njega poklonjeno.

8. Jeli istina, da se je potresnim glasom kleo „svetim pepelom oca svoga“ da je očekivao časn sud dobrih ljudi predloženi u društvenoj skupštini, te htio bezočno prikazati da se zadjevčari boje toga suda, te jeli istina da mu je laž sasuta u grlo izpravkom gg. Barića i Montia, a on na to muči i dokazuje kakav je sljepar, koliko se boji i koliko se može držati i do njegovih tobože najsvetijih zakletava.

9. Jeli istina da je imao za koga da život osjigura, i jeli za toga svoga bilo nužno da troši i preko 100 K mjesečno i od kuda?

10. Jeli se sav njegov rad u toj novoj fazi držao razvoja rudnika i odkle za nje trošio?

11. Jeli učinio bratu i drugu mu tražbu za naknadu troška iz svoje kese podnešene za rudnike u iznosu od nekoliko hiljada K?

12. U kakovu savezu sa svim tim stoji i koje značenje i svrhu ima zaključak uprave u tvrdnji, neka Marun raspolaže imovinom?

13. Koju svrhu ima proklamiranje §. 400. o raspustu društva i zašto ga krije od članova, koji mu pravilnik pitaju?

Dok na ova pitanja ne odgovori na način

F. T. Ceskov:

Za sprovodom.

Od poroda svedj je bolovala. Roditelji se do grla zadužili vodeći je po liečnicima. Sve liečnike i bake izmijenili, ali bez koristi. Bolovala od neizlječive bolesti na jetri, kako joj govoraše roditelji.

A i vidjelo se, da to dieće ne može živjeti. Bila udarila u sedet, a nije ih pokazivala niti pet navršenih. Deset nekako zgrčena s trbuhom izbočenim; lice joj bilo kô uvenuto, kao da je umiešeno od nekog tiesta, na kojem se razabiru tragovi matere zemlje. To žuto lice činilo, da nekako čudnovato odaskaše slaba, crna zalizana kosa i one crne oči, koje su iz udubljenih očnica začudno gledale u taj nepoznat svet, te niesen znao, čeznu li za životom, ili bulje u neizvjesnost, ili žele vječni mir.

Ipak je bila draga. Njezino lice i njezina dobrotu bila nešto neobična, pa i ako ju je svak žalio, također je i volio. I ona je bila pupoljak, ali kao posljednji, zakašniji pupoljak, od kojeg se ne možeš nadati cvietu, jer će ga prije zima uništiti. Nije dakle čuda, da su i roditelji njegovali taj svoj krhljavi pupoljak, tijem više što se niesu mogli nadati drugome. — Neka im je takova, neka im vazda i ostane

da zadovolji svakoga, tko ima prst obraza, neka muči i znade da ga prati samo ogorčenje javnosti.

Izborne vesti.

Makarska. Na dan užih izbora primismo ovaj brzajav: „Uz nečuveni vladin pritisak pomoću demokrata i bajuneta Ribičić kod drugoga glasovanja zadobio 81 glas, pravaš Klarić 80 glasova; jedan mu glas odbili. Ribičić prodrao glasom poglavara. Činovnika Mardessica donieli polumrtva da glasuje, tribovao mu je liečnik i svećenik, jer se bojalo, da ne izdahne. Nakon dovršenog izbora načelnik Klarić velikim oduševljenjem dočekan i ponesen na ramenima. Vladin kandidat Ribičić i družina sramotno kućam pobjegli, bojeći se narodnog gnjeva. Proti ovom izboru ciela stranka prava u Dubrovniku morati će najodrešitije ustati.“

Dubrovnik. Izabran je za grad dr. Pero Čingrija.

Dnbrovnik. Za trg. i obrt. komoru izabran je urednik „C. H.“ dr. Medini.

Starigrad. Nakon što se utegao pravaški kandidat dr. Marinković, izabran je Juraj Biankini za grad Hvar-Starigrad.

Kotor. Za gradove Kotor, Perast i Hercegovini izabran je Mato Radimiri.

Korčula. Izabran dr. Zaffron uz abstinenciju i živi prosvjed pravaša.

Split. Dr. Mihaljević je dobio 347 glasova, dr. Smolaka 292, a Savo 137. — Sliedio je už izbor, u kojem su se Talijanaši odlučili uztegnuti. — Demokratska stranka, pošto joj nije pošlo za rukom dobiti talijanaške glasove, odredila ne stupiti na už izbor. — Dr. Smolaka se povukao. Izabran je dr. Mihaljević.

Političke vesti.

Samostalna skupina hrvatsko-srbske koalicije za sjedinjenje Bosne i Hercegovine s Hrvatskom. Samostalna skupina (Kulmer-Nikolićeva grupa) hrvatsko-srbske koalicije glasovala je u pitanju aneksije Bosne i Hercegovine sljedeću rezoluciju: „Polazeći sa stanovišta Prev. proglaša od 5. listopada 1908., kojim se teritorij Bosne i Hercegovine proglašuje sastavnim dijelom habsburške monarhije, nastala je nužda, da se stalno i definitivno uredi organizacijski položaj tih zemalja u monarhiji. Sjećajući se onih veza u prošlosti, gaskojim su dijelovi Bosne sačinjavali integralni dio kraljevine Hrvatske, vodeći računa o državnom pravu, a uvažujući poglavito narodno načelo, naša je želja i zahtjev, da se ovo organizacijsko uređenje udesi tako, da se Bosna i Hercegovina spoji sa Hrvatskom, Slavonijom u jedno državno-pravno tijelo. Ali organizacijsko uređenje položaja Bosne i Hercegovine u sklopu monarhije, je po sas nov, koji stoji izvan dosegah današnjega pozitivnoga drž. prava ukupne monarhije i njenih sastojina, pa se za to imade urediti ustavnim sudjelovanjem nadležnih narodnih zastupstva Austrije, Ugarske, Hrvatske te ustavnim saslušanjem Bosne i Hercegovine. Današnja privremena uprava Bosne i Hercegovine, kako je uređena zak. člankom VI. 1880. i zakonom od 22. veljače 1880., privremeno je djelo za nuždu, pa ne može biti ni temeljem ni izhodištem novoga definitivnoga uređenja novo pridošlih i pridruženih zemalja habsburškoj monarhiji Bosne i Hercegovine. Taj se politički zadatak može dakle izvršiti samo sudjelovanjem svih nadležnih gore spomenutih faktora.“

takova, samo neka žive, neka im je pred očima — odgovarahu svojim dobrim prijateljima, koji ih svjetovahu, da se ne upropaćuju, kad joj nema lieka.

Uza svu njegu ne mogahu zapriječiti, da bies smrti obavii svoj posao.

A nije bila zima, već krasan svibanjski dan; svaki cviet procvao, samo njihov uvenuo...

Bio svetac, pa hodilo za njim pô sela. Pop ušao, nastala mrtva tišina. I ja gledah put kolibe; gledah i ona lica, na kojima niesam mogao odgonetnuti, što ih je tu dovelo...

U toj tišini odjekne mukli zvuk drva, a u isto doba jauk majčin. Ali taj jauk! Nije se bio zaodjenu riečju; to je bilo kao da joj je tko iznenada iztrgnuo srce iz prsiju, te da je sakupila posljednju snagu, da dade oduška svojoj boli; to je bio neki naravni jauk, to je zauknuća životinja za oteim joj čedom. Taj me jauk prene, pogledam ženu, vidim joj lice objeloveno sumazu — zaplakah i ja...

Sprovid se uputi, a ja odmah okrenem glavu, da me ne predbije plač i počnem raz-

Česi Spinčiću. Eksekutivni odbor mlado-česke stranke je upravo zast. Vjekoslav Spinčiću sljedeću brzajavu: Kao velikom i neustrajšivom borcu za prava svoga naroda, požrtvovnom radniku, vrlomu zagovaratelju naših rodoljubnih želja izrazujemo Vam ovim, glasoviti gospodine, u ime svih pristaša narodne slobodomisleće stranke k Vašoj šestdesetogodišnjici najsrdačnije čestitke. Da biste na mnogo i mnogo godina poživili još zdrav i snažan svom narodu, za koji ste toliko pretrpili, a za koji će vam još trebati mnogo se boriti i možda još trpiti. Izrazom dubokog poštovanja imam čast bilježiti se u ime eksekutivnog odbora narodne slobodomisleće česke stranke dr. Vaclav Škarda, predsjednik.

Odjeci Buonjicjeve afere. Našim smo čitateljima javili, kako se mostarski kot. predstojnik neki barun Riidt osorno ponašao prema narodu, koji se nedavno sakupio u Mostaru, da traži svoje sjedinjenje s Hrvatskom. Uz baruna Pittnera i Riidt je jedan od švabskih hrvatodždera, koji je radi spomenute afere sada premješten u Trebinje.

Česke demonstracije proti njemačkih djaka. Kako su njemački djaci izjavili, da će u nedelju krenuti na svoju običnu šetnju na Graben, bijaše konsignirana policija i vojska. Iza devete poče se Graben puniti Česima. U 10 je policija zatvorila sve ulaze u Graben i pokrajne ulice. Sjedište njemačkog kluba bijaše blokirano jakom četom redara, a kretanje tramwaya obustavljeno. Kada su se pojavili njemački djaci, zaorila je sa česke strane bučna vika i zviždanje, a počele se već i batine da vitlaju. Policija je imala pune ruke posla. Za tim je prisilila njemačke djake sa obemljenima, da se pomieću sa drugim djacima. Dok su djaci šetali, Česi su nastavljali da demonstiraju, a nekoje su grupe zapjevale: „Hej Slovani“. Masa je sve većma rasla a situacija bivala sve kritičnijom. Policija je prisilila djake. da se povuku u svoj klub. U blizini klubskih vratiju došlo je do tučnjave, u kojoj su ranjena dva njemačka djaka i četiri redara. U večer došlo je pred njemačkim kasinom do demonstracije i sukoba. Policija je uapsila 15 osoba.

Uspeh ili fiasko Izvolškoga? U Petrograd se javlja iz Berlina, da je Izvolskom ipak pošlo za rukom sporazumjeti se u Berlinu s njemačkim državniciima glede međunarodne konferencije. Njemačka je vlada — prema toj vesti — pristala na konferencijski program Izvolškoga uz posve nezatne promjene. Kao uzvrat za to obvezala se Rusija priznati aneksiju Bosne i Hercegovine kao fait accompli. Srbija će i Crna Gora dobiti kompenzacije. „Pester Lloyd“ pak javlja obratno, da je Izvolški doživio u Berlinu podpunii fiasko. Njemačka ne može nego da uzme u obzir interese Austro-Ugarske, koje je saveznik, pa je ne može ostaviti na cjedilu.

Kriza u Austriji. Kriza u Českoj tako je akutna, da je malo ne gotova činjenica, da će ministar presjednik barun Beck sa čitavim kabinetom odstupiti ili ga po nalogu vladarevu rekonstruirati. A i sa delegacijom austrijskom vrlo loše stoji. Budući su u subotu kršćanski socijali zastupili iznieti u plenarnoj sjednici predlog, a ne rezoluciju za povišenje mazda i hrane za momčad, i pošto je, kako se glasa, većina za taj predlog osjegurana, to je situacija ratnoga ministra FZM. Šchoñaichau uzdrmana, a konflikt sa Ugarskom ponovno na vidiku. Ministar predsjednik dolazi da umiri delegate. Nadalje se javlja iz Beča, da u pitanju krize u Austriji ne će pasti odluka dok se vladar ne vrati u Beč. Uz ovu viest donasaju njemački listovi, da je situacija ministra predsjednika baruna Becka i

mišljati, zašto zaplakah. Ta i ja sam do malo prije govorio, e je bolje, da je umrla, oslobođila je roditelje muke i troška.

A tko je nosi? Između njih je jedan, komu se njezin otac bio nazad malo dana nešto zamjerio, te koji pô sata prije govoraše: Tko zlo čini, nek se dobru ne nada!

Na groblju se sakupila sila svijeta (ali više nije nitko plakao), da je vide, prije nego je pokrije ploča. Tjerali znatiželjno svjetlino, no zaludu; hito svak da vidi. Da se svijet razjide, otvore odar.

Bila je žuta kao za života, blijede usnice tamo ponodrdjele, kao da je u nasjela krv od cjelova smrti, i oči joj bilo skoro iste, samo malo više siličile staklu. Sasvim tim njezina pojava nad otvorenim grobom bila čudnovata. Sjena čempresa svu je pokrivala, samo kroz gusto granje udarala tanka sunčana zraka uprav u njezine oči. I ta se zraka čudno u njima odrazivala, bilo kao da se vesele, e im ni sunce više ne smeta, a k tome im davala izražaj nekog zadovoljstva i nekog sladkog prezira. I cieto lice jadne male kao da govoraše: Gledajte me, smite se, plačite — sve mi je jedno — meni je dobro.

čitavoga njegovoga kabineta ozbiljno uzdrmana, tako, da će morati čitati kabinet demisionirati ili da će vladar povjeriti barunu Becku rekonstrukciju kabineta. Od njemačkih bi ministara ostali Bienert i Georgi i Poljak dr. Korytowski. Ministar dr. Gessman, vele, da je vrlo nevoljan i da će postati vrhovnim maršalom u Dolnoj Austriji. Njega bi imao zamieniti princ Alois Lichtenstein. Na mjesto izlučenih ministara došli bi Chiari i dr. Sylvester.

Izvolški u Berlinu. Kako smo već javili, ruski ministar vanjskih poslova, Izvolški, putuje evropskim priostolicama, da pripravlja teren za međunarodnu konferenciju. Iz Londona je došao u Berlin, gdje vodi pregovore s njemačkim diplomatima, kakvo će oni stanovište zauzeti u pogledu konferencije. No dosadašnji Izvolškijev boravak u Berlinu nije pokazao ništa određenog i jasnog o držanju Njemačke. Izvolški ne bi htio, da ode iz Berlina bez ikakovih uspjeha, za to ostaje tamo do sutra u nadi, da će otići u Petrograd s pozitivnim uspjehom i ako zna, da Njemačka ne će pristati na nikakovu konferenciju, ako je ne prizna vlada u Beču. Isto tako Njemačka zahtieva, da se program konferencija mora u detaile pretristati sa državama trojnog saveza, a osim toga, da se u programu slože sve vlasti. Dakako, Njemačka ne će ni da čuje o kakvoj teritorijalnoj odšteti, koju zahtievaju Srbija i Crna Gora, što bi opet oštetilo Tursku.

Budući bosanski sabor. „Pokret“ dobiva iz Sarajeva sljedeću viest: Iz kompetentne strane, koje je sigurno dobro upućena u kombinacije o budućem bosanskom saboru, doznajem sljedeće podatke o kurijama, obziru na konfesiju. Pravoslavni bi imali 22 birana zastupnika i 4 vladike — svega 26 zastupnika. Muslimani dobit će 18 biranih zastupnika, 7 vjerskih poglavica (6 muftija, 1 reis-el-ulema), 4 zastupnika velepropetnika i 6 načelnika okružnih gradova (koji su svi muslimani) — ukupno 35 zastupnika. Katolici došli bi prema ovoj osnovi 12 biranih zastupnika i 3 biskupa — svega 15 zastupnika. Osim ovih imat će pravo glasa u saboru 4 odjelna predstojnika, koje sada priračunavaju katolicima. Prema tome bi budući sabor brojio 80 članova od ovih 52 birana zastupnika, te 28 virilista. Iz ove se podjele vidi, da je muslimanima sa virilistima dano razmjerno mnogo više zastupnika nego li pravoslavlim i katolicima. Broj zastupnika pravoslavlih i katolika u približnom je omjeru prema broju pojedinog elementa, dok bi muslimani prema svom broju spadali nekako između pravoslavlih i katolika. Možda će koja brojka, koju sam vam ovdje naveo, biti u konačnici osnovi promienjena, ali toliko je sigurno, da sada ovi brojevi odgovaraju vladinim osnovama.

Srbija i Crnagora sporazumi u bosanskom pitanju. „Daily Graphic“ piše, da se ne može zamjeriti Crnoj Gori i Srbiji, što su se udružile za zajedničku akciju, ali ono, što su započele protiv Austro-Ugarske, bilo bi pogibljivo i za to ne bi mogli odgovarati. Nada, da bi rat sa Srbijom odjeknuo u Bosnoj i u Hrvatskoj, puka je šimera. Od Evrope ne može Srbija u tom slučaju očekivati ni pomoći, a ni simpatije. Turska baš nije sada sklona Austro-Ugarskoj, ali teško je moguće, da bi Turska pomagala delosirati Austro-Ugarsku iz Bosne, da se onamo usle Srbii. Srbski prosvjed nije djelovao, jer u Južnoj Evropi teritorijalno se zaista nije ništa promienilo. Ako su Srbi ikada tako ludu mislili, da će austrijske vlasti nestati jednoga dana iz onih provincija, onda mogu iz istoga razloga i dalje tako misliti.

Izpražnjenje Novog Pazara. Iz Budimpešte javljaju, da austro-ugarska vojska ostavlja Novi Pazar, a to ide u brzom tempu sve od dana, kad je proglašena aneksija. Prvih dana budućeg mjeseca Novi će Pazar biti podpunno izpražnjen od austro-ugarske vojske. Glasovi, koji javljaju, da bi kakovi događaji mogli djelovati na monarhiju, da ostavi vojsku u Novom Pazaru ne odgovaraju istini. Monarhija će povući iz sandžaka svoju vojsku i u tomu ne mogu ništa promieniti nikakovi događaji.

Talijanski zahtjevi. Nije bez interesa viest, koja se Rimu kolportira, da je zahtjev talijanske vlade, da luka Bar bude određena kao mjezno uporište (punto d' appoggio) na Jadranskom moru, bio naprosto odbijen.

Podignuće ugleda Rusije. U novoizrađenom proračunu za godinu 1909. Stolipinovo je ministarstvo u prvom redu uzelo obzir na podignuće ruske vojske i mornarice. Vlada će se u svomu ekspozue pozvati na sadašnji zapleteni odnosaj u Evropi i nada se, da se ni jedna stranka u dumi ne će ozbiljno oprieti njezinim zahtjevima glede vojske i mornarice. Iz krugova dume čuju se viesti, da će zastupnici zahtievati od vlade, da se uvede bolja kontrola u izdavanju državnih novaca, e da se ni opet ponovila korupcija u zemlji. Glavna tačka Stolipinova ekspozea imala bi biti vladina izjava, da će vlada uprieti sa svim silama, da podigne ugled Rusije.

Tom se najzavom samom ne misle složiti ni naj-konservativniji elementi dume. Oni su odlučili od Stolipina zahtijevati djela, a ne prazna obećanja. Drži se, da će Stolipin napustiti dosadašnju svoju taktiku, i da će se prilagoditi željama zastupnika, jedino da se duma uzdrži.

Iznimno stanje u Pragu. Vlada kani proglasiti iznimno stanje nad Pragom, ako se demonstracije još ponove. Radi toga je među pučanstvom nastala uzrujanost, te je gradonačelnik Groš morao izdati na narod proglaš, u kojem ga poziva, da bude miran.

Njemačka i konferencija. Opet se u Njemačkoj javnosti i-tiču uvjeti, po kojima jedino može Njemačka učestvovati na međunarodnoj konferenciji. Glavni su uvjeti ovo: Mora učestvovati Austro-Ugarska, bez nje Njemačka ni blizu. Dalje: prije konferencije moraju se sve vlasti sporazumjeti glede programnih točaka. Napokon: Teritorijalno se ne smije odšćevati ni Srbija ni Crna Gora, i to s razloga, jer se od Turske ne smije više ništa tražiti.

† Silvije Strahimir Kranjčević.

Prekjučer preminuo je u Sarajevu hrvatski pjesnik Silvije Strahimir Kranjčević.

Ova pusta viest razvelit će sve, što je u Hrvatskoj i daleko van nje inteligentna i zanesena za umjetnost, za ljepotu, za poeziju. Kranjčević je bio najveći naš lirik posle Preradovića, koji je uz Tresića podigao naše pjesništvo do zavidne visine. Bio je neobična pjesnička individualnost, on je našoj lirici „dao krv, dušu, čuvstvo i boli sapetog genija, misao modernog čovjeka, trzaje moderne duše, koji se uzpinje do najviših ideala, da krvari i propinje se pod težinom čovjekove tragedije“.

Kranjčević ostaje u povijesti naše literature kao jak, genijalan pjesnik, koji će teško naći nasljedovatelja, Hrvatska s njime budi jednu od svojih najdražih dika, najvećeg svog modernog pjesnika. Umro je mlad, u 43. godini, u doba, kad je mogao još mnogo da poradi za svoju lepu knjigu. O njemu mrtvom može se takodjer reći: Poruši se čitav hram pjesama! Slava mu vječna!

Iz hrvatskih zemalja.

Za hrvatsku Istru. Otkad je ono 14. svibnja prošle godine svladala hrvatska misao talijansku kamarilu, stupa hrv.-slov. narod u Istri — pogotovo u nekim točkama — ne kao dosada jedino u defenzivni već i u ofenzivni boj sa kulturno i materijalno mnogo jačim neprijateljem. Nadošlo je drugo doba naše borbe, koja se vodi za najelementarnija prava, što nam pripada ne samo kao ogromnoj većini pučanstva već i kao ljudima. Ta borba zahtjeva od nas čvrstog, energičnog, požrtvovnog a pogotovo organiziranog rada. Da uzmogno izaci pobjednicima iz te borbe, valja da i narod s nama u njoj sudjeluje, s toga ga je potrebno nato pripraviti. Zadaća si je tu pružila istarska akademska omladina s ustanovom akad. ferijalnog društva „Istra“, koje ima da narod u oči političkog uskrsnuća diže kulturno otvaranjem pučkih knjižnica u svim selima, zalazeći u narod i otvarajući tečaj za analifabete, da se onaj bezbroj nepismenih što više umjanji. Tim će ga putem ujedno dovesti naprijde do žudjenog cilja: do podpune socijalne, ekonomske, a time i političke slobode i samostalnosti. Da se pako uzmogno otvori knjižnice, hoće se knjižnice, hoće se knjiga i novaca. Onaj dakle, koji još siročiji listi želi dobro, neka sada, dok još krija rastu, pomogne, ne bi li i ona što prije iz gnjezda izletila, te se dovinau svoje majke i svojih sestrica. Sijmo na vrijeme, hoćemo li obilno žeti! Tko bi imao knjiga za pučku uporabu, te želio podati kao darak u vječnicu nevjestici Istri, neka blagovoljno pošlata, javiti li kako mu drago naznačiti Ivanu Krajaru, pravniku, Zagreb, Marovska ulica br. 15. Imena će se darovatelja svojedobno objaviti u novinama.

„Povjestnička pikanterija“. List za tuđinske interese u Hrvatskoj, a podržavan žuljevima naroda, „Agr. Zeitung“ pod naslovom: „Jedna historička pikanterija“ izvrgava ruglu oporuku zadnje bosanske kraljice Katarine, rođene Kosača. Osobito izsmjejava taj ogavni reptil, što spomenuta kraljica ostavlja svoja kraljevska prava nad Bosnom Papi Sikstu IV. i njegovim nasljednicima! A što još ne čemo doživjeti u Hrvatskoj u eri „najhrvatskijeg bana“.

Zgoda sa magjarskom zastavom u Lipiku. Lipički občinski načelnik Levaković, koji je dne 18. kolovoza dao odstraniti magjarsku zastavu s kupališnog hotela, osuđen je po disciplinarnom vijeću požeške županije na otpust. Živio Levaković!

„Osvit“ će opet izlaziti. Uprava Hrvat. dioničke tiskare u Mostaru umoljava sve prijatelje

dužnike za „Osvit“, da podmiru svoj dug, e bi mogao list opet izlaziti. — I mi sa svoje strane molimo dužnike, da izvrše svoju dužnost, jer u rodoljubnom Mostaru nuždan je hrvatski list, koji će i u novim prilikama, kao i prije, neosebno zastupati hrvatske interese Bosne i Hercegovine.

Magjarska banka u Bosni. Magjarska komercijalna banka otvorit će do mala u Bosni jednu magjarsku banku, koja će se baviti bankarskim, eskomptnim i mjenjačkim poslovima. Barun Burian obećao je, da će zajedničko ministarstvo financija poduprijeti ovo magjarsko poduzeće. Ej, tužna Bosno što si dočekala, da te magjarski židovi svojim novčanim zavodima hrane!

Jedno židovsko-madjarosko poduzeće — manje. „Sisačka vjersionska banka“ prestaje kao takova raditi, a sve njezine poslove preuzimlje „Prva hrvatska štedionica“ u Zagrebu. Poradi toga već su u toj banci dva činovnika prve hrvatske štedionice, koji uređuju i pospješuju prestanak vjersionske banke. Gg. Khern i Petera otpušteni su. Razlog tome su mnogi i veliki neredi, koji su se u zadnje vrijeme zbili, usljed česa moraju mnogi dioničari ogromne svote podmiriti. — Nama nije žao vjersionske banke, jer je bila leglo i naših i narodnih neprijatelja, a nije nam žao ni zato, što će sada biti u Sisku još jedan solidan novčani zavod t. j. podružnica prve hrv. štedionice. Eto — jedno židovsko-madjarosko poduzeće manje! — Kolo sreće okolo se kreće!

Književnost i umjetnost.

Hrvatski sokolski koledar za god. 1909. izaci će početkom prosinca, pa se sva hrv. sok. društva već sada pozivaju, da što prije pošalju broj predplatnika, da se uzmogno utanačiti naklada. Sok. koledar obilovat će ove godine praktičnim uputama za svakog sokolaša, te će biti pravi sokolski priručnik, koji ne bi smio u sokola manjkati. Napose bit će interesantna i podpuna sok. statistika kol. hrv. sokolstva, toli i čitavog slavenskog sokolstva. Hrv. sok. Savez predao je i ove godine redakciju koledara g. Dr. Franji Bučaru, kome neka se javi (Zagreb, Josipovac 19) svi predbrojnici, a šalje i sav novac. Ujedno primaju se još i oglasi za Hrv. sok. koledar koje prima ovdješnji zavod za oglašivanje K. Vrančević, Zagreb. Preradovičev Trg br. 10. — Cijena krasno uvezanog koledaru bit će K.

De Amicis: Na oceanu (Moderna biblioteka za krunu). De Amicisovom knjigom navršava ova biblioteka svoje polugodišnje, donesav nam liepi broj knjiga, koje se sve odlikuju jakim sadržajem, liepim stilom i umjetničkom obradom. Danas, kad se u nas razmahao politički život, nužno je, da se i na kulturnom polju radi, kako bi se učinio razmjer i kako bi se zakorkulno i ovdje onim korakom, koji je nuždan. Pošto je ovakvih poduzeća u nas bilo, ali su pala, a ovo pokazuje, da se uz uztrajan rad daje i u nas nešto učiniti, to u interesu svih nas preporučamo svojim prijateljima, da se predplate na biblioteku, kako bi joj se omogućila existencija i dala: mogućnost, da se baci i na druga znanstvena i filozofska polja, jer u nas i to veoma manjka. — Do nas i u nam stoji hoće li se ne će li što učiniti, što bi nas moglo dovesti na nivo i digniti do stepena drugih naroda.

Da se vidi, da je biblioteka pošla svojim putem spominjemo knjige, koje su do sada izašle i koje su u stranom kulturnom svijetu doživjele senzaciju i nekoliko izdanja: Maupassant: Pripoviest K 1 — D' Anunzio: Nevini K 1 — Ibsen: Neprijatelj puka K 1 — Garborg: Pokoj K 1 — Čehov: Pripoviesti K 1 — De Amicis: Na oceanu K 1 — Predplata je na „Modernu biblioteku“ godišnje K 12 — inače razmjerno. Pojedina knjiga K 1 —, poštom 10 fil. više. Naručbe se šalju na: Mate Malinar, Zagreb. — Ovaj podvhat zaslužuje zbilja podporu hrvatskog občinstva, i nadat se je, da ta podpora ne će izostati, pa da čemo tako i mi moći u hrvatskom našem jeziku imati najbolja djela svjetske literature.

Pokrajinske vesti.

Stečaj Frank Zotti & Co. Na 29. 10. Hrvatska poljodjelska banka u Zagrebu primila je iz Amerike obavijest upravitelja stečajne Frank Zotti & Co. da dugovi Zottievi iznose 600.000 dolara, našeg novca oko 3 milijuna kruna, dočim imovina broji samo oko 100.000, dolara našeg novca oko 500.000 kruna. Ako se uzmu u obzir dosta veliki stečajni troškovi, ne će vjerovnici skoro ništa dobiti ili pak tako malo, da ne će ni troškovi skopčani sa prijavom tražbine biti pokriveni. — Nemoguć dakle preuzeti nikakovu odgovornost i obećanje da će naši zemljaci iz stečajne išta dobiti ne može, Hrvatska poljodjelska banka u toj stvari više posredovati.

Društvo „Dalmatia“. Primilo smo od parobrodarskog društva „Dalmatia“ još za prošli broj, ali pometnjom izostao, slijedič brojav:

Trst, 27. listopada. Davae obavljene kušnje kolaudacije parobroda „Makarska“ bilanca „Cetine“ tuskoro dodijeljene dalmatinskim prugama. „Makarska“ dao izvrsne rezultate. Oduputovč će skoro u Zadar, da preuzme privremeno službu ovog kotara. Za tim bit će dodijeljen splitskim prugama. Iduće sedmice slijedit će kolaudacija parobroda „Adria“ i „Vodice“, određenih službi pobočnih pruga okružja Zadar-Šibenik.

Poštanske vesti. Nove poštanske biljegovke za c. k. poštanske urede u Turskoj i na Kreti mogu se nabavljati neupotrebljene ili sa otkusom poštanskog pečata kod prodaje vriednota c. k. poštanskog ureda u Beču 1/1, kojemu se ima poslati odnosni iznos i trošak za opremu. Naert biljegovke do uključivo jedne piastre i do 20 centima, slički onomu unutrašnjih biljegovaka od 5, 10 i 25 para, a onaj veće vriednosti, unutrašnjog biljegovci od 1 kruna.

Iz grada i okolice.

Nečuvene prilike kod c. k. okružnog suda u Šibeniku. Navršila su dva mjeseca, da se nalaze 32 Drnišana u izražnom zatvoru u Šibeniku, obuzročena zbog poznatog događaja u Drnišu. Između upašenika ima i takovih, koji su maldane još djeca, a drugi su radnici, od čije zarade imala bi da se prehrani obitelji. Dolazi im robdina, dolaze majke s nejakom dječom i mole i plaču, da iztraga jednom svrši, jer kod kuće propalo sve, niti ima tko da gladnoj djeci pruži zaloga kruha. U dva mjeseca mogla je da dovrši iztragu i kamo zamrženija nego je ova, ali prepušteni su u Šibeniku svi posli samo jednom sudu izražitelju, a ne bi ni dva mogla da odole. Skrajno je vrijeme, da se stane na kraj ovim prilikama, koje postaju već redoviti postupak. Tko je kriv, pravde je da podnese zasluženu kaznu, ali samo onu zakonom određenu; tko je nevin, nije pravde da strada. Ovaj postupak nije dopušten ni kod divljaka, pak je skrajno vrijeme, da do toga je, neka i providi, jer to zahtjeva i zakon i ljudstvo; a ljudi nisu marva, da će dugo i bez prosvjeda podnositi što se zakonom ne da opravdati. Za danas dosta.

Diletantski klub „Hrvatskog Sokola“ priređuje na Svesvete u večer predstavu u društvenoj dvorani. Igrač će se veseli jedan komad u 2 čina. Radujemo se novom početku rada našeg sokolskog diletantskog kluba. Članovi i pozvanici dobit će program zabave.

Izglubjeno. Pred koji dan na putu od Pazara do sv. Ivana i drogarije g. V. Vučića izgubljena je jedna ručna torbica sa par ženskih rukavica, s jednim šudarčicom i s malom bilježnicom. Tko ju je našao, nek se prijavi našem uredništvu.

„Šibenska Glazba“ udarati će sutra u 11 sati na obali eventualno na „Malom Trgu“ ovaj program: 1. Hrvatska koračnica: Muhičić; 2. Overture k operi „Norma“: Bellini; 3. Valčik iz opere „Ein Walzertraum“: Strauss; 4. Velika fantazija iz opere „Il Trovatore“: Verdi; 5. Koračnica: Grim. Obuljen.

Fotografski snimci hrv. sokolske Krešimirove župe, objavljeni već u ovom listu, mogu se još samo za koje vrijeme kupovati, jer je zalaha već pri kraju. Imade još nekakih 16—18 komada, a nalaze se i mogu se naručiti kod vriednog fotografa g. O. Anellia, koji ih je napravio i vanredno liepo uspio sa slikom ove velike skupine naših sokola.

Kazalište. U sriedu večer predstavljala se „Liečnikova žena“, vrlo liep komad, prave psihološke vriednosti. Gđa Luiza Lambertini na svom mjestu kao uvijek. I druge su uloge dobro odigrane. U četvrtak večer „Ljubomornia“ (La Gelosa) od Bissona, koja se u nekim prizorima dosta izvija. Sinoč prikazivao se „Scherloch Holmes“, komad koji gubi mnogo radi nevjerojatnosti zgoda i prilika. Večeras Sardoujevija „Fedora“, koja se uvijek rado sluša.

„Hrvatskom Sokolu“ u Murteru pripislaše svoje milodare domorodci Murterinci iz južne Amerike i drugi našinci preko gosp. Ive Jurage, a to da počaste i proslave prvi izstup Sokola u Murteru. Ljudi su to naši naseljeni u Argentini, a poslaše novac iz Porto Bahija Blanca. Gantuljivo je pismo, kojim svoje milodare popratije, jer se iz njega razabire, kako kuca njihovo rodoljubno srce za majkom Hrvatskom. Dopriinese: Mate Juraga K 6, Ilija Juraga K 6, Ante Šikić K 10, Ante Skračić K 10, Ante Mudronja K 8, Šime Juraga K 10, Ive Juraga Bilan K 10, Niko Popo iz Tribunja K 10, braća Sabljčić K 8, Šime Delović iz Zadra K 2, Ambroz Polić i sin Jure K 4, Josip Polić i sin K 2, I. Šuperina K 1, Marko Čaberica iz Tiesnoga K 2, Mate Margetić K 2, Pakor Tomas K 1, Antić Ante K 1, M. Strojčić K 1, Ive Mikulić K 2, Ivan Gal K 2, Josip Dutek K 2, Vicko Škarica K 2, Ivanović Crnogorac K 1, Ante Ferrara iz Tribounja K 2, Tomo Turina iz Rieke K 2, M. Dučić K 1,

St. Vimičić K 2, Filip Jurić K 1, Miho Subot K 1, Josip Ban K 1, Miloš Brajević Crnogorac K 2, Tome Škalabrin iz P. Luke K 2, Blaž Škerović Crnogorac K 2, Jakov Mičetić K 2, Ivan Višić K 2, Nade Šireta K 2, Juraj Sierović K 2, S. Čučić K 1, Javor Kačev K 1, T. Doprić K 1, Miho Zagunaić K 1, Stj. Subot K 2, Mate Erceg K 4, Šime Čiklič K 2, A. Pavešić K 4, Joso Radečić K 1, Ive Karulotto K 2, Gjigji Fulgoži iz Tiesnoga K 3. — Osim pisma poslaše na upravu „Hrvatskog Sokola“ u Murteru i liepu pučku pjesmu, u kojoj izkazuju svoju radost s toga, što je Sokol u Murteru ustanovljen i proslavljen njegov izstup, te mu žele svaki napredak. — Uprava „Hrv. Sokola“ u Murteru ovim putem zahvaljuje svim darovateljima želeći im u tuđini svaku sreću, a onda srečan povratkac k domovini, „maje sreće“.

Kinematograf. Do sutra još program od četvrtka. U ponedjeljak promjena. Predstave počimlju odmah netom počne električna gradska razsvjeta.

Po izboru. Poraz od sriede ubio je u pojam Pendula i njegove. Po gradu se govorilo i govori, da ga je „bidnoga“ smantalo, pa da ne zna što radi. Inače da se ne da tumaći, što je on sa svog prozora šam u večer pozdravljao rubcem povorku naroda kad je izpred kuće mu prošla i što se je iste večeri, poslie poraza, u kazalištu prikazao, kao da mu je svejedno. Hoće li se sad kroz svoje klepatulo hvatiti, da je sve s njima, da su oni većina, hoće li još varati i obmanjivati samoga sebe? Ako misli i unapried kao do sad, onda bi mogla bit istina, što se o njemu ovih dana govori, pa u tom slučaju bilo bi puno bolje i pametnije, da ode nastaviti lovom čuk i žaba, pa makar ga opet započeo sa Plitvičkih jezera...

Opravnici izseljenika.

Primamo i na obavijest javnosti uvršćujemo: Mi smo se uputili iz našeg zavičaja N. okolice Vrgorac i došli u Dubrovnik 7. tek. nj. i pošli smo kod agencije u gosp. Ivana Šarića, koji nam je garantirao mjesto na englesko društvo „Orient-Link“ koji kreće iz Napulja na 11. oktobra, i mi smo njemu platili povoz koliko je on tražio biva za svakog 206 fiorina.

On nas je redovito odpremio s parobrodom do Baria i željeznicom do Napulja i kad smo tu došli; društvo nam nije moglo dati mjesta na parobrodu, budući da su sva njegova mjesta već odavna puna. Ali ipak englesko društvo kazalo nam je, ako doduži dotični novci za naš prevoz da će nas ono predati germanskom društvu, koji odlazi iz Napulja na 12. listopada.

Mi smo brže bolje brzojavili g. Šariću, da nam odmah pošlje novce da se možemo ukrcati na germansko društvo, i čekali smo na Napulju 8 dana uzalud, dokle je napokon odputovao parobrod, i mi bismo morali čekati drugi odlazak celi mjesec dana.

Iza toga smo opet brzojavili g. Šariću šta čemo raditi i tko će nas hraniti i platiti troškove za mjesec dana, i budući da nismo primili nikakvog odgovora niti su bili došli novci u Napulj od našeg prevoza, bili smo svjetovani od agencije i mi smo se odlučili povratiti nazad u Dubrovnik za tražiti naša prava.

Na povratku gosp. Šarić nije nam htio platiti naše troškove, nego samo povratiti novce izplaćene mu, i morali smo se obratiti odvjetniku g. Dru. Podiču, putem kojeg smo dobili naše novce od prevoza i polovicu troška, t. j. mjesto 30 fiorina do nam je petnaest.

Naravno, u mjestu, bez sredstava i za ne činiti drugu pravdu zadovoljili smo se prisiljeno od nevolje i vratili se našoj kući, uzimajući kod drugoga agenta u Dubrovniku prevozne karte t. j. tikete za moć putovati za idući odlazak.

Na ovako postupanje potreba je upozoriti naš narod putem javne štampe da u buduće gledaju se odalčiti od takovih agenata.

Molimo Vas da svakako iztaknete u Vašem listu gosp. Ivana Šarića, jer pošto ima u Dubrovniku i drugih agenata, to bi se moglo lako shvatiti ovaj članak protiv njih, kad bi ste Vi njegovo ime premućali.

U nadi da će se udovoljiti našoj želji, i time koristiti našem narodu bilježimo se sa poštuovanjem

Dubrovnik, 25. listopada 1908.

Ante Grepo pok. Franc iz Imotske, Ante Pavić Šimunović iz Kozice, Jakov Kovačević Jozin iz Imotske, Danko Družanić iz Imotske, Jure Erceg Matin iz Imotske, Jure Družanić Jozin iz Imotske.

Hrvatska tiskara (Dr. Kretelji i dr.) Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone, Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdrjebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

SVOJ K SVOME!

SVOJ K SVOME!

ŽUPNICI CRKOVINARSTVA BRATOVŠTINE

KOJI ŽELE

prave svieće
od pčelnog voska

NEKA NARUČE NA

„JEDINU HRVATSKU TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA“
NA PARU
VLADIMIRA KULIĆA, Šibenik (Dal.).

Ponude i cieni šalju se badava i franko.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15. og Novembra i 10. og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkaso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicite svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izriebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Otomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palli, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.
Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predumje na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontriranja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posevećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osigurava vrednote proti gubitcima zriebanja
Banca Commerciale Triestina.

PRVO SKLADIŠTE

OBUČA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik, Pločata na vrh glavne ulice, blizu kazališta.

Velika zalih raznovrstne kože, kože za podplate, gotove gornje dielove crevalja i ostale predmete zasjecajuće u postolarsku radnju. Postoje za kupelji, kao što i masti svih boja za svjetlanje istih, koje se može naći samo novom dućanu.

Cienu vrlo umjerene, koje se ne boje utakmice.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okrijem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liećničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavnicu bez liećničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristobama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Jedini je domaći osiguravatelj zavod!

Jedini je domaći osiguravatelj zavod!

Za Dalmaciju pobliže obavjesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izrađuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalih sve vrsti obćinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene ciene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

OSVJEDOČITE SE

da najjeftiniju robu možete dobiti samo kod tvrđke:

FRANTIŠEK MEJDR
Tkačica na stroju Ústí n. Pr. (česka)

BARHETI, DAMSKI, RADLI, KANAFASI, KRETONI, ZEFIRI itd.

sve u najjeftinijim cijenama. Vlasitla tvornica. Zahjevajte svuda Novo Platno s narodnim biljgom komad 23 m. za K 16-- franko.

VJEČNI KROV „DINARKA“

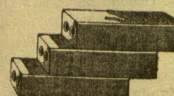
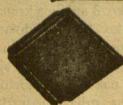
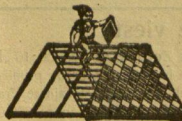
Josip Lovrić pok. Nikole

KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICI

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VIINOGRAD, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

Hrvati i Hrvatice! Pomozite hrvatsku Istru!